

УДК 342

ШВЕЦЬ Ю. Ю.,

кандидат економічних наук, доцент,
докторант кафедри конституційного права
та порівняльного правознавства
юридичного факультету
Ужгородського національного університету

СУДОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВА ОСОБИ НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА МІЖНАРОДНОЇ ПРАКТИКИ

Анотація. Стаття присвячена вивченню судової практики захисту права особи на охорону здоров'я. На підставі проведеного дослідження автором виокремлюються деякі проблеми та недоліки у сфері правового регулювання судового захисту права особи на охорону здоров'я; розроблено пропозиції щодо удосконалення законодавства, що регламентує порядок здійснення судового захисту у даній сфері.

Ключові слова: охорона здоров'я, конституційне право, судовий захист, судова практика.

Постановка проблеми. Згідно зі ст. 55 Конституції України [1] права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Крім того, в останній частині цієї ж статті зазначається, що кожен має право після використання всіх національних засобів юридичного захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна. На цій підставі можна констатувати, що однією з гарантій забезпечення реалізації конституційного права особи на охорону здоров'я є визначений Конституцією, міжнародними договорами та законами України механізм захисту відповідного права судами різної спеціалізації та рівня.

Водночас, практика судового розгляду справ про порушення права на охорону здоров'я, що склалася в Україні, свідчить про наявність цілої низки законодавчих прогалин та недоліків, що перешкоджають ефективному судовому захисту відповідного права. У зв'язку з цим постає потреба у виявленні таких прогалин та визначенні можливих способів їх усунення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі аспекти забезпечення права особи на охорону здоров'я, у тому числі за допомогою механізмів судового захисту, досліджували такі науковці, як І. Л. Алмаші, Т. О. Бринь, В. С. Віткова, С. В. Ківалов, В. В. Лещенко, Ю. Є. Полянський, Я. Ф. Радиш, І. Я. Сенюта, І. М. Сопілко та ін. Деякі науковці (В. С. Віткова,

І. Я. Сенюта та ін.) присвятили свої наукові роботи розгляду лише окремих елементів права на охорону здоров'я – на медичну допомогу, на інформацію про стан свого здоров'я тощо. Інші вчені досліджували переважно загальні питання судового захисту конституційних прав (Т. О. Бринь, С. В. Кивалов), не вдаючись до детального аналізу судового захисту саме права на охорону здоров'я. Тому, сьогодні у вітчизняній науці конституційного права не достатньо комплексних наукових робіт, присвячених вивченню судової практики захисту права особи на охорону здоров'я, що ще раз підкреслює актуальність даного дослідження.

Метою статті є вивчення судової практики захисту права особи на охорону здоров'я та формулювання на цій підставі пропозицій щодо удосконалення правового регулювання у даній сфері. Для реалізації поставленої мети необхідно виконати такі завдання: 1) визначити особливості захисту права особи на охорону здоров'я судами різної юрисдикції; 2) провести аналіз судової практики у даній сфері; 3) виявити проблеми та недоліки правового регулювання судового захисту права особи на охорону здоров'я; 4) розробити пропозиції щодо удосконалення законодавства, що регламентує порядок здійснення судового захисту права на охорону здоров'я.

Викладення основного матеріалу дослідження. У ст. 80 Основ законодавства України про охорону здоров'я зазначається, що особи, винні у порушенні законодавства про охорону здоров'я, несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно із законодавством [2]. У свою чергу у ст. 18 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» визначено, що суди спеціалізуються на розгляді цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних справ, а також справ про адміністративні правопорушення [3]. Крім того, у разі вичерпання всіх національних засобів захисту особа може звернутися також до міжнародних судів або судових органів [1].

Отже, у разі порушення права особи на охорону здоров'я або з метою запобігання таким порушенням (скасування незаконного рішення, визнання незаконними дії або бездіяльності уповноважених органів), відповідна справа може розглядатися судом у порядку кримінального, адміністративного, цивільного провадження, провадження у справі про адміністративне правопорушення, Європейським Судом з прав людини (далі – ЄСПЛ) та іншими міжнародними судами. Розглянемо судову практику захисту права особи на охорону здоров'я судами різної юрисдикції.

Так, Кримінальним кодексом України (далі – КК України) встановлено кримінальну відповідальність за цілий ряд злочинів, які переважно віднесені до Розділу II «Злочини проти життя та здоров'я особи» (ст. ст. 132, ст. 138-142 тощо) [4]. У зв'язку з цим, у разі вчинення злочину, яким порушено окремі елементи права особи на охорону здоров'я, справа розглядається у порядку кримінального судочинства.

Якщо у діяннях, що порушують право особи на охорону здоров'я, відсутній склад злочину, однак передбачена адміністративна відповідальність

(ст. ст. 32, 42-4, 44-2 тощо), то розгляд відбувається у суді у порядку провадження у справах про адміністративні правопорушення відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) [5].

Аналізуючи статистичну звітність [6; 7], можна зробити висновок, що випадків успішного судового розгляду справ про вчинення злочинів та адміністративних правопорушень у сфері охорони здоров'я незначна кількість. Так, наприклад, за даними Єдиного звіту про кримінальні правопорушення за січень-жовтень 2017 р. [6], найбільшу кількість заяв (585) було зареєстровано у відношенні неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником (ст. 140 КК України), однак, по жодному з них у поточному році не було винесено вирок суду. Подібна ситуація наявна також з іншими злочинами у сфері охорони здоров'я. Зокрема, за звітний період надійшло 28 заяв про ненадання допомоги хворому медичним працівником (ст. 139 КК України) та 10 заяв про незаконну лікувальну діяльність (ст. 138 КК України). Дані кримінальні справи навіть не були передані на розгляд до суду.

Основною причиною виникнення такої ситуації фахівці вважають [8] відсутність ефективної методики розслідування даної категорії злочинів, труднощі у формуванні доказової бази тощо.

Що стосується судового захисту права на охорону здоров'я у порядку адміністративного та цивільного судочинства, то варто зазначити, що і у цих випадках виникають певні труднощі у процесі захисту громадянами, іншими фізичними особами свого права на охорону здоров'я або окремих його елементів. Передусім варто вказати на деяку неврегульованість питання щодо розмежування адміністративної та цивільної юрисдикції при розгляді справ у сфері порушення права особи на охорону здоров'я.

Аналізуючи практику судового розгляду відповідної категорії справ [9; 10; 11], необхідно констатувати, що в основному у порядку адміністративного судочинства розглядаються позови, адресовані органам управління сферою охорони здоров'я, зокрема, Міністерству охорони здоров'я (далі – МЗС України), місцевим управлінням охорони здоров'я та іншим органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування. У порядку цивільного судочинства розглядають справи за позовами до конкретних лікарів та інших медичних працівників або до лікувальних закладів.

Між тим, у деяких випадках спостерігається відхилення від наведеного вище підходу. Так, наприклад, у квітні 2012 р. Печерський районний суд м. Києва, розглянувши справу у порядку цивільного судочинства, виніс рішення за позовом до МЗС України про забезпечення медичними препаратами [12].

Досліджуючи проблему розмежування адміністративної та цивільної судової юрисдикції, звернемось до аналізу відповідних положень Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) [13] та Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України) [14]. Зокрема, у ст. 17 КАС України зазначається, що юрисдикція адміністративних

судів поширюється на правовідносини, що виникають у зв'язку зі здійсненням суб'єктом владних повноважень владних управлінських функцій, а також у зв'язку з публічним формуванням суб'єкта владних повноважень шляхом виборів або референдуму. У ст. 15 ЦПК України регламентовано, що суди розглядають у порядку цивільного судочинства справи щодо захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів, що виникають із цивільних, житлових, земельних, сімейних, трудових відносин, а також інших правовідносин, крім випадків, коли розгляд таких справ проводиться за правилами іншого судочинства.

Зі змісту означених норм не можна однозначно встановити, у порядку якого судочинства мають розглядатися справи про оскарження дій, рішень або бездіяльності закладів охорони здоров'я, оскільки спірним є питання щодо віднесення цих установ до суб'єктів публічно-владних повноважень.

Певною мірою вирішити проблему розмежування адміністративної та цивільної юрисдикції в означеній категорії справ може прийнятий Верховною Радою України Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» [15], оскільки у ньому більш чітко уточняється, що публічна служба – це діяльність на державних політичних посадах, у державних колегіальних органах, професійна діяльність суддів, прокурорів, військова служба, альтернативна (невійськова) служба, інша державна служба, патронатна служба у державних органах, служба в органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування.

Виходячи з вищезначеного, можна резюмувати, що у порядку адміністративного судочинства повинні розглядатися справи за позовами до МЗС України, управлінь охорони здоров'я, закладів та установ охорони здоров'я. У порядку цивільного судочинства мають розглядатися справи за позовами до лікарів, інших медичних працівників.

Наступним проблемним питанням є визначення предмету судового розгляду справ про порушення права особи на охорону здоров'я. Зокрема, Ю. Швець виділяє два можливі елементи судового захисту порушеного права на охорону здоров'я: право на оскарження неправомірних рішень, дій та бездіяльності працівників закладів та органів охорони здоров'я та право на відшкодування шкоди заподіяної здоров'ю [16, с. 136].

Однак така позиція видається дещо обмеженою, оскільки предметом судового захисту можуть виступати також інші елементи права особи на охорону здоров'я. Так, аналіз практики розгляду справ у порядку адміністративного судочинства дозволяє визначити, що цими судами розглядаються спори про: перевищення повноважень органами місцевого самоврядування у сфері прийняття рішень у сфері охорони здоров'я [9], визнання незаконними рішення місцевих органів виконавчої влади щодо фактичного скорочення мережі комунальних закладів охорони здоров'я [10], визнання незаконною бездіяльність МЗС України щодо забезпечення

лікарськими засобами, оскільки ним порушується право на доступність медичної допомоги [17] тощо.

У порядку цивільного судочинства, як правило, розглядаються справи про відшкодування шкоди, заподіяної життю або здоров'ю особи неналежним виконанням медичними працівниками своїх професійних обов'язків [12], у тому числі моральної [11].

При цьому варто зауважити, що випадків повного задоволення позовних заяв пацієнтів у цивільних справах досить незначна кількість. Тут необхідно погодитись із науковцями, які вказують, що певні труднощі для позивача-пацієнта може спричиняти передбачений ст. 10 ЦПК України обов'язок кожної сторони довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень, адже збір доказів для пацієнта є достатньо складною справою через недостатню інформованість про різні види первинної медичної документації, а у разі її відсутності – вторинної медичної документації, що може містити часткові відомості про пацієнта та процес лікування або про інші важливі для справи обставини [18, с. 418].

Так, наприклад, в одній зі справ особа звернулася із позовною заявою до Новокаховського міського суду Херсонської області з вимогою про відшкодування моральної шкоди лікарем, який внаслідок неправильного надання медичної допомоги, не зміг врятувати життя дружини позивача. Однак, суд у своєму Рішенні від 10 травня 2017 р. задовольнив вимоги лише частково, зменшивши суму відшкодування у десять разів, попри те, що позивачем було пред'явлено як доказ висновки проведеної перевірки, в якому МЗС України зазначило, що смерть дружини позивача була викликана побічними ефектами операції, проведеної у лікарні, а також підтверджувалось, що лікар не вжив всіх необхідних заходів для рятування життя людини. Натомість суд прийняв до уваги заперечення відповідача, який посилався на відсутність доказів вини лікарів у смерті дружини, оскільки кримінальну справу відносно них прокуратурою Херсонської області закрито за відсутністю складу злочину, а також на те, що не надано жодного доказу на підтвердження зазначеного у позові розміру моральної шкоди, належних доказів дійсного спричинення моральної шкоди та причинно-наслідкового зв'язку з діями відповідача [11].

В іншій справі, яка розглядалася Приморським районним судом м. Одеси за позовом про відшкодування вартості лікарських засобів, за які пацієнт змушений був сплатити при проходженні лікування із порушенням його права на безоплатну медичну допомогу, суд повністю відмовив у задоволенні позову. В обґрунтування свого рішення, суд зазначив, що позивач мав надати докази на підтвердження того факту, що дані лікарські засоби йому дійсно призначались та, крім того, закладом охорони здоров'я було відмовлено йому у наданні таких засобів [19].

Ще в одній справі було відкрито провадження за позовом до лікаря з вимогою відшкодування шкоди, завданої йому здоров'ю неналежним наданням медичної допомоги. Між тим, Ужгородським міськрайонним судом

Закарпатської області у Рішенні від 19 липня 2017 р. було відмовлено у задоволенні позову, оскільки під час судового розгляду не отримано даних, які б підтверджували протиправність дій лікаря при здійсненні лікування хворої чи наявність причинного зв'язку між шкодою і протиправним діянням відповідача. Водночас, у висновку судово-медичної експертизи зазначалось, що у медичній карті стаціонарного хворого є розбіжності у записах даних, а також вказувалось про те, що відповідні проблеми зі здоров'ям могли статися внаслідок механічного ушкодження, яке могло відбутись і під час операції. Однак, такий висновок не переконав суд, оскільки, як зазначалося у рішенні, вказаний висновок не містить жодних даних, які б вказували на причинно-наслідковий зв'язок між діями лікаря при проведенні оперативного лікування хворої та наслідками у вигляді ушкодження здоров'я [20].

Подібного зв'язку не було виявлено і під час дослідження доказів в іншій справі такого ж виду (про ушкодження здоров'я, спричиненого неналежним наданням медичної допомоги). Зокрема, в Ухвалі Апеляційного суду Житомирської області від 13 вересня 2017 р. було залишено без змін Рішення суду першої інстанції про відмову у задоволенні позову через відсутність належних доказів на підтвердження причинно-наслідкового зв'язку між ушкодженням здоров'я та діями лікарів. Як доказ позивач надав рентгенівські та МРТ знімки до операції та після неї, які свідчать про погіршення здоров'я після операції, однак суд не прийняв ці докази як достатні. При цьому від запропонованої медичної експертизи позивач відмовився, посилаючись на відсутність у нього коштів для її оплати [21].

Отже, наведені приклади переконливо доводять, що у національному законодавстві України існує ряд прогалин, які перешкоджають здійсненню ефективного судового захисту права особи на охорону здоров'я.

Слід зазначити, що Законом України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» [15] дещо розширена доказова база внаслідок появи таких нових доказів, як письмове опитування учасників справи як свідків, електронні докази тощо.

На завершення дослідження слід звернутися до аналізу судової практики розгляду ЄСПЛ справ про порушення права особи на охорону здоров'я. Передусім варто зазначити, що ЄСПЛ дотримується позиції щодо необхідності вирішувати справи, які стосуються смерті пацієнтів у медичних закладах за максимально короткий строк [22]. Це дозволяє отримати максимально достовірні докази наявності вини медичних працівників.

Крім того, аналіз судової практики ЄСПЛ по цій категорії справ дозволяє виокремити такі найбільш поширені предмети звернення: доступ до експериментального лікування чи наркотику; доступ до особистої медичної інформації; недостатня ефективність медичної допомоги; відшкодування збитків за заподіяну шкоду життю та здоров'ю пацієнта; обов'язковість вакцинації; дискримінація особи на підставі стану здоров'я тощо [23].

Характерно, що у ряді випадків ЄСПЛ звертав увагу на той факт, що Конвенція 1950 р. не гарантує соціально-економічні права, включаючи право на безкоштовну медичну допомогу, і, що скарги щодо якості медичної допомоги не є предметом спору відповідно до положень Конвенції або Протоколів до неї [22]. Між тим, існують і певні виключення. Наприклад, у справі Nitecki проти Польщі 21 березня 2002 року заявник, який мав рідкісне та смертельне захворювання, стверджував, що у нього не було засобів для оплати за його лікування, а уряд країни відмовився відшкодувати повну вартість його лікування (за загальною хворобою схема страхування охопила лише 70% витрат). Національний суд відмовив у задоволенні позову. Однак, ЄСПЛ визнав таку відмову необґрунтованою, пославшись на те, що у даному випадку мова йде про життя людини. Тому у такі ситуації держава фактично поставила життя особи під загрозу через відмову у наданні медичної допомоги [23, с. 18].

Висновки. За результатами проведеного дослідження слід зазначити, що у сфері судового захисту права особи на охорону здоров'я існують такі основні проблеми: 1) розмежування адміністративної та цивільної судової юрисдикції по деяким категоріям справ; 2) невизначеність предметної сфери справ про захист права на охорону здоров'я; 3) відсутність узагальненої та єдиної судової практики у цій сфері, що перешкоджає застосуванню єдиного підходу при дослідженні доказів та матеріалів справи.

Для вирішення означених проблем необхідно: 1) доповнити Розділ XII Основ законодавства України про охорону здоров'я статтею про те, що судовий захист права на охорону здоров'я здійснюється за скороченими термінами та внести відповідні доповнення до процесуальних кодексів; 2) сформулювати єдину судову практику у справах даної категорії, в якій чітко визначити критерії розмежування адміністративної та цивільної юрисдикції (залежно від того, хто виступає на стороні відповідача або залежно від предмета спору), уточнити, які докази відповідають вимогам допустимості та достатності, визначити методику розрахунку розміру моральної шкоди тощо.

Література:

1. Конституція України : Основний Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992 № 2801-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>.
3. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.
4. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

6. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення : Статистична звітність Генеральної прокуратури України за січень-жовтень 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113281&libid=100820&c=edit&_c=fo.
7. Звіт про розгляд судами справ про адміністративні правопорушення та щодо осіб, які притягнуті до адміністративної відповідальності : Судова статистика за I півріччя 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/perche_pivricha_2017.
8. Судовий захист права на охорону здоров'я : Комплексне дослідження стану прав людини в Україні в 2013. Узагальнена доповідь правозахисних організацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://khp.org/index.php?id=1398059942>.
9. Ухвала Вищого адміністративного суду України від 30.05.2017 № К/800/12082/16 : Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/66955007>.
10. Постанова Івано-Франківського окружного адміністративного суду від 29.03.2017 № 809/159/17 : Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/65878817>.
11. Рішення Новокаховського міського суду Херсонської області від 10.05.2017 № 661/2894/16-ц : Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/66521367>.
12. Рішення Печерського районного суду м. Києва від 11.04.2012 № 2-194/12 : Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/23564536>.
13. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
14. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.
15. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів : проект Закону від 23.03.2017 реєстр. № 6232 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61415.
16. Швець Ю. Зміст конституційного права особи на охорону здоров'я / Ю. Швець // Підприємництво, господарство і право. – 2017. – № 8. – С. 135-138.
17. Постанова Миколаївського окружного адміністративного суду від 28.05.2010 р. № 2а – 76/10/1470 : Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/9679914>.
18. Права людини у сфері охорони здоров'я : [практичний посіб.] / І. Берн, Т. Езер, Дж. Коен, Дж. Оверал, І. Сенюта ; за наук. ред. І. Сенюти. – Львів : Медицина і право, 2012. – 552 с.
19. Рішення Приморського районного суду м. Одеси від 01.04.2014 № 522/2522/14 : Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/38063702>.
20. Рішення Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області від 19.07.2017 № 308/4164/15-ц : Єдиний державний реєстр судових рішень

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/67882442>.
21. Ухвала Апеляційного суду Житомирської області від 13.09.2017 № 295/247/17 : Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/68872085>.
22. Захист права на здоров'я у Європейському Суді з прав людини : практика ЄСПЛ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrainepravo.com/international_law/european_court_of_human_rights/zakhyst-prava-na-zdorov-ya-u-evropeys%60komu-sudi-z-prav-lyudyny/.
23. The European Court of Human Rights: Health. – July 2017. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.echr.coe.int/Documents/FS_Health_ENG.pdf.

Швец Ю. Ю. Судебная защита права человека на охрану здоровья: анализ практики

Аннотация. Статья посвящена изучению судебной практики защиты права человека на охрану здоровья. На основании проведенного исследования автором выделяются некоторые проблемы и недостатки в сфере правового регулирования судебной защиты права человека на охрану здоровья; разработаны предложения по совершенствованию законодательства, регламентирующего порядок осуществления судебной защиты в данной сфере.

Ключевые слова: здравоохранение, конституционное право, судебную защиту, судебная практика.

Shvets Yu. Judicial protection of the person's right to health: practice analysis

Summary. The article is devoted to the study of judicial practice of protecting the right of a person to health. The author highlights some problems and disadvantages in the field of legal regulation of judicial protection of the right of a person to health care. To them the author considers the following main problems: 1) the delineation of administrative and civil jurisdiction over certain categories of cases; 2) uncertainty of the scope of the case on the protection of the right to health; 3) the absence of a generalized and uniform jurisprudence in this area, which impedes the application of a unified approach in investigating evidence and case materials.

To resolve these problems, it is necessary: 1) to supplement Section XII of the Fundamentals of Ukrainian Health Law with the article that the judicial protection of the right to health care is carried out in short terms and make corresponding amendments to the procedural codes; 2) form a unified judicial practice in cases of this category, which clearly defines the criteria for the distinction between administrative and civil jurisdiction (depending on who advocates on the part of the defendant), to specify which evidence is admissible and sufficient, to determine the methodology calculation of the size of moral damage, etc.

Key words: health protection, constitutional right, judicial protection, judicial practice.